

KOMENTARZ DO WYROKU TSUE

Termin wznowienia postępowań w oparciu o wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej ws. Glencore (C-189/18) dopiero nadejdzie

- Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej w Luksemburgu w jednym ze swych najnowszych orzeczeń o sygnaturze C 189/18 z 16 października 2019 r. w sprawie Glencore wskazuje na warunki zgodnego z prawem UE wykorzystywania w sprawie danego podatnika dowodów zebranych w odrębnych postępowaniach podatkowych oraz karnych, prowadzonych wobec kontrahentów tego podatnika.
- Tego rodzaju praktyka jest również często spotykaną praktyką w Polsce, stąd zapewne tak duże zainteresowanie zapadłym wyrokiem oraz przypisywaniem mu przełomowego charakteru.
- Znaczenie Wyroku Trybunału można zróżnicować w odniesieniu do spraw już zakończonych ostateczną decyzją podatkową oraz spraw toczących się lub ew. spraw przyszłych.

W pierwszym przypadku, w sytuacjach zakończonych ostateczną decyzją podatkową wyrok TSUE może stanowić podstawę do wznowienia postępowania podatkowego, czyli otwarcia zakończonego postępowania na nowo z uwagi na nadzwyczajną okoliczność (w tym przypadku wyrok Trybunału), która miałaby mieć wpływ na zmianę rozstrzygnięcia wydanego przez organ gdyby na moment wydawania decyzji organu wyrok taki funkcjonował w obrocie. Należy sprostować częściowo błędne informacje pojawiające się w mediach jakoby termin na złożenie wniosku o wznowienie postępowania upływał 15 listopada 2019 r. z uwagi na upływ miesiąca od dnia wydania wyroku. **Zgodnie z przepisami Ordynacji podatkowej termin ten rozpoczyna swój bieg dopiero od momentu publikacji sentencji wyroku w Dzienniku Urzędowym UE, która dotychczas nie miała miejsca, sama zaś publikacja wyroku w zbiorze orzeczeń TSUE nie odnosi skutku rozpoczęcia biegu terminu na złożenie wniosku. Dla wszystkich rozważających składanie takich wniosków jest to dobra wiadomość, ponieważ termin ten jeszcze nie nadszedł, zaś wszelkie wnioski złożone przed publikacją wyroku Trybunału w Dzienniku Urzędowym UE będą podlegały odrzuceniu.**

Poddając wyrok Trybunału skróconej analizie należy zauważyć, że **nakazuje on organom podatkowym przed wydaniem decyzji wobec podatnika, udostępnienie mu wszystkich akt postępowania, na których zostały oparte decyzje wydane wobec jego kontrahentów.** W polskiej praktyce postępowań podatkowych organy nierzadko takich informacji udzielają (włączając do swoich postępowań poszczególne dokumenty z postępowań prowadzonych wobec kontrahentów podatników), jednak z pewnością jest wiele przypadków gdzie materiały takie stronom postępowania udostępnione nie zostały. Ważne odnotowania jest jednak i to, że dostęp do materiałów powinien następować na wniosek podatnika, a zatem w świetle Wyroku Trybunału należałoby prawo dostępu do akt rozumieć w ten sposób, iż organy nie mają obowiązku udostępniać tych materiałów z urzędu. Podatnik powinien mieć jednak możliwość skutecznej obrony swoich praw, tj. nieskrępowanego odniesienia się do materiałów źródłowych z innych postępowań, zaś brak takiej możliwości na skutek nie udostępnieniażądanego materiału dowodowego powinien być przez organ dokładnie i precyzyjnie wyjaśniony (na ogół zaś brak takiego uzasadnienia w odmowie dopuszczania i przeprowadzenia dowodów).

Istotne jest również odniesienie się TSUE do sytuacji oceny przez sądy administracyjne legalności zgromadzonego materiału w ramach postępowań karnych prowadzonych wobec kontrahentów podatników, stanowiących następnie podstawę do wydania decyzji podatkowych wobec samych podatników. Jest to szczególnie istotny wątek albowiem część decyzji jest opieranych o materiały postępowania przygotowawczego, które częstokroć – z uwagi na tajemnicę śledztwa w postępowaniu przygotowawczym – nie są ujawniane i nakaz kontrydiktoryjności (debaty nad zgromadzonym materiałem dowodowym) rozumianej w ten sposób przez Trybunał w komentowanym wyroku, w ramach postępowań sądowo-administracyjnych, może nie być dochowany. Jak wskazał Trybunał (teza 64) sąd powinien posiadać kompetencje kontroli „czy dowody, na których opiera się ta decyzja, zostały uzyskane w owym postępowaniu karnym zgodnie z prawami zagwarantowanymi przez prawo Unii, lub jeżeli może on przynajmniej uzyskać pewność w oparciu o kontrolę przeprowadzoną już przez sąd karny w ramach postępowania kontrydiktoryjnego, że wspomniane dowody zostały uzyskane zgodnie z tym prawem”. Trybunał w tym zakresie wskazuje jednak również na pewne wyjątki w dostępie do materiałów, w oparciu o które wydawane są decyzje (teza 55), niemniej – w przypadku zakończonych spraw na etapie sądu pierwszej instancji (wojewódzkich sądów administracyjnych) – ew. braki w świetle wyżej przywołanej wykładni prawa UE mogą być wzięte pod uwagę przy sporządzaniu środków zaskarżenia.

Wyrok Trybunału bez wątplenia powinien być przedmiotem indywidualnej analizy prawnej podatników czy stanowi on w ich sprawie przekonującą podstawę do wznowienia postępowania podatkowego. Nawet przy pojawiających się wątpliwościach co do skuteczności złożonego wniosku, należy mieć na uwadze, iż w przypadku przekroczenia miesięcznego terminu przeznaczanego na jego złożenie, wznowienie postępowania w oparciu o omawiany wyrok Trybunału nie będzie już możliwe.

Analizując skutki wyroku Trybunału w odniesieniu do toczących się już postępowań podatkowych, należy zadbać o odpowiednie prowadzenie postępowania podatkowego czy też toczących się spraw sądowo-administracyjnych, w szczególności o należną inicjatywę dowodową, która może przesądzić o ostatecznym wyniku sprawy.

Kontakt do eksperta:

dr Remigiusz Stanek

ekspert BCC ds. postępowań podatkowych
radca prawny, partner w STANEK Legal
tel. 604 264 450
e-mail: remigiusz.stanek@bcc.org.pl

Kontakt dla mediów:

Emil Muciński

rzecznik, Instytut Interwencji Gospodarczych BCC
tel. 602 571 395, 22 58 26 113
e-mail: emil.mucinski@bcc.org.pl; instytut@bcc.org.pl

Business Centre Club powstał pod koniec XX w., w 1991 roku. Jest prestiżowym Klubem przedsiębiorców i największą w kraju ustawową organizacją indywidualnych pracodawców. Grupa BCC składa się z Klubu BCC, Związku Pracodawców BCC i Studenckiego Forum BCC. Członkowie BCC zatrudniają ponad 400 tys. pracowników, obroty firm sięgają 20 miliardów złotych a siedziby rozlokowane są w blisko 250 miastach. Na terenie całej Polski działają 22 łże regionalne. Do BCC należą przedstawiciele wszystkich branż, międzynarodowe korporacje, instytucje finansowe i ubezpieczeniowe, firmy telekomunikacyjne, najwięksi polscy producenci, uczelnie wyższe, koncerty wydawnicze i znane kancelarie prawne. Członkami Klubu są także prawnicy, dziennikarze, naukowcy, wydawcy, lekarze, wojskowi i studenci. BCC koncentruje się na działaniach na rzecz rozwoju gospodarki i pomocy przedsiębiorcom, jest ustawowym członkiem Rady Dialogu Społecznego. Koordynatorem wszystkich działań BCC jest Marek Goliński.

Kontakty prasowe: https://www.bcc.org.pl/strefa_eksperta/kontakty-do-ekspertow, więcej: <https://www.bcc.org.pl/> oraz: <https://www.facebook.com/businesscentreclub>